

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
КЕРІВНИХ КАДРІВКУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Навчально-науковий інститут перформативних мистецтв
Кафедра режисури та акторської майстерності
імені народної артистки України Лариси Хоролець

**АНОТАЦІЯ
ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ
«ВИКОНАННЯ РОЛІ ЛІЗАНДРА У ВИСТАВІ «СОН ЛІТНЬОЇ НОЧІ» В.
ШЕКСПІРА»**

на здобуття ступеня вищої освіти Бакалавр
за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»,
кваліфікацією Бакалавр сценічного мистецтва,
актор, ведучий театралізованих видовищ,
освітньо-професійною програмою «Акторська майстерність»

Роботу виконав
здобувач вищої освіти
4 курсу, групи БСМ 12-22
Кучеровський Ігнат Геннадійович

Керівник творчого проєкту:
народний артист України, професор,
завідувач кафедри режисури
та акторської майстерності
імені народної артистки України
Лариси Хоролець
Гирич Віктор Сергійович

Допустити до захисту творчого проєкту
Протокол засідання кафедри
№ _____ від _____
Завідувач кафедри –
професор, народний артист України
_____ Гирич В. С.
(підпис)

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ	6
1.1 Про автора та епоху.....	6
1.2 Стислий переказ сюжету п'єси «Сон літньої ночі».....	8
1.3 Аналіз авторського задуму.....	9
РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ.....	12
2.1 Дійовий аналіз п'єси.....	12
2.2 Дійовий аналіз ролі Лізандра.....	14
РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ.....	17
3.1 Аналіз персонажа Лізандра	17
3.2 Сценічне втілення образу Лізандра.....	20
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми. Комедія Вільяма Шекспіра «Сон літньої ночі», написана наприкінці XVI століття, і сьогодні не втрачає своєї актуальності, адже порушує теми, які залишаються близькими людині незалежно від часу. У центрі твору перебувають кохання, свобода вибору, боротьба за власне щастя та складність людських почуттів. Незважаючи на те, що події п'єси розгортаються у фантастичному світі, наповненому магією та дивовижними перетвореннями, усі переживання героїв є надзвичайно впізнаваними й зрозумілими сучасному глядачеві.

Особливе місце у творі займає тема кохання. Шекспір показує, наскільки непередбачуваними можуть бути людські почуття та як сильно вони впливають на поведінку людини. Герої п'єси переживають закоханість, ревності, образи, сумніви та розчарування. Ми можемо спостерігати, як змінюються їхні погляди, рішення та вчинки під впливом емоцій. Ця тема залишається актуальною і сьогодні, адже, попри розвиток науки, психології та суспільства, люди продовжують керуватися не лише розумом, а й почуттями. Саме тому історія закоханих героїв п'єси викликає співпереживання у глядачів різних поколінь.

Одним із центральних персонажів твору є Лізандр. Через його образ автор розкриває тему боротьби за право самостійно обирати власну долю та людину, яку кохаєш. Герой проходить непростий шлях від впевненого у своїх почуттях юнака до людини, яка втрачає здатність розуміти саму себе через магічне втручання. Саме ця внутрішня трансформація робить персонажа цікавим для акторського дослідження. У певні моменти кожен глядач може впізнати в ньому власні переживання, сумніви або страх втратити близьку людину.

Повертаючись до однієї з головних ідей п'єси, можна сказати, що Шекспір надзвичайно тонко досліджує природу людських почуттів та свободу особистого вибору. Питання про те, чи має людина право самостійно визначати власне майбутнє, залишається актуальним і сьогодні. У сучасному світі людина часто

стикається з суспільним тиском, очікуваннями інших людей та необхідністю відповідати певним стандартам. Через історію Лізандра та Гермії автор нагадує, що справжні почуття не можуть існувати без свободи та щирості.

Саме завдяки поведінці героїв у різних обставинах Шекспір створює комедійний жанр твору. Незважаючи на легкість і дотепність багатьох сцен, за ними приховуються серйозні роздуми про людську природу. Швидкий розвиток подій, несподівані повороти сюжету та зміни емоційних станів персонажів не дозволяють глядачеві втратити інтерес до вистави, а фінал твору дає можливість замислитися над цінністю щирих почуттів, довіри та свободи вибору.

Мета. створити образ Лізандра у виставі «Сон літньої ночі» Вільяма Шекспіра.

Завдання:

- Ознайомитися з творчістю Вільяма Шекспіра, визначити проблематику, тему та ідею п'єси.
- Визначити композицію драматургічного твору.
- Ознайомитися з особливостями жанру комедії «Сон літньої ночі».
- Здійснити пошук образності у виставі та провести роботу над створенням ролі Лізандра.
- Визначити надзавдання, наскрізну дію та створити безперервну лінію дії персонажа.
- Розкрити етапи сценічного втілення образу Лізандра.

Об'єкт дослідження. Творчий шлях Вільяма Шекспіра, його п'єса «Сон літньої ночі» та однойменна вистава.

Предмет дослідження. Створення образу Лізандра у виставі «Сон літньої ночі» Вільяма Шекспіра.

Структура анотації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 32

сторінки, основний текст – 30 сторінок, список використаних джерел – 2 сторінки (25 найменувань).

РОЗДІЛ 1

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

1.1. Про автора та епоху

Автор. Вільям Шекспір – англійський драматург, поет та актор, якого вважають одним із найвидатніших митців в історії світової культури. Він народився 23 квітня 1564 року в місті Стретфорд-на-Ейвоні в Англії. Майбутній драматург здобув освіту в граматичній школі, де вивчав латинську мову, історію, риторичку та античну літературу. Саме знайомство з античною культурою значною мірою вплинуло на його подальшу творчість.

У молодому віці Шекспір переїхав до Лондона, де почав працювати актором та драматургом. Його життя було тісно пов'язане з театром «Глобус», який став одним із найвідоміших театрів Англії того часу. Робота актора дала йому можливість глибоко зрозуміти природу сценічної дії та психологію персонажа, що згодом відобразилося у його драматургії.

Творчість Вільяма Шекспіра охоплює трагедії, комедії, історичні хроніки та поетичні твори. Серед його найвідоміших п'єс – «Гамлет», «Ромео і Джульєтта», «Отелло», «Макбет», «Король Лір», «Багато галасу з нічого», «Дванадцята ніч» та «Сон літньої ночі». Особливістю драматургії Шекспіра є надзвичайна увага до внутрішнього світу людини. Його персонажі ніколи не є однозначними – кожен із них має власні слабкості, сумніви, страхи та внутрішні суперечності.

Саме завдяки глибокому психологізму герої Шекспіра залишаються актуальними навіть через кілька століть після написання творів. Глядач може впізнати в них власні переживання, внутрішні конфлікти та життєві проблеми. Автор досліджує природу кохання, влади, ревності, честі, морального вибору та свободи особистості.

Особливе місце у творчості драматурга займають комедії. На відміну від традиційної комедії, яка переважно спрямована на розвагу глядача, комедії Шекспіра поєднують гумор із серйозними роздумами про людську природу. Через комедійні ситуації автор розкриває складність людських почуттів та взаємин між людьми.

Комедія «Сон літньої ночі» була написана приблизно у 1595 році та вважається однією з найпоетичніших п'єс драматурга. У цьому творі автор поєднав реальний світ із фантастичним світом ельфів і фей. Саме завдяки цьому поєднанню Шекспір отримує можливість дослідити природу людських почуттів через атмосферу сну, ілюзії та чарівного перевтілення.

Епоха. Творчий шлях Вільяма Шекспіра припав на період англійського Відродження. Це був час активного розвитку культури, науки, літератури та театрального мистецтва. У центрі уваги епохи перебувала людина, її внутрішній світ, прагнення до свободи та право самостійно визначати власну долю.

Для культури Відродження характерним було звернення до античної спадщини та гуманістичних ідей. Людина почала сприйматися не лише як частина суспільства, а як окрема особистість із власними почуттями, бажаннями та правом на вибір. Саме тому героями багатьох творів того часу стають люди, які змушені боротися за власні переконання та щастя.

Театр епохи Відродження значно відрізнявся від середньовічного театру. Якщо раніше основну увагу приділяли релігійним сюжетам, то тепер драматургів почали цікавити психологія людини, політика, кохання, конфлікти поколінь та моральні проблеми суспільства.

Особливістю театру Шекспіра стало поєднання комічного і трагічного. Навіть у комедіях персонажі переживають серйозні внутрішні конфлікти, а легкість сюжету часто приховує глибокі філософські роздуми. Саме тому п'єса «Сон літньої ночі» не є лише романтичною історією про закоханих. Через

фантастичні події автор досліджує справжню природу людських почуттів та поведінки.

Проблематика творчості Вільяма Шекспіра. Однією з провідних тем творчості Шекспіра є пошук людиною власного місця у світі та боротьба між внутрішніми бажаннями і зовнішніми обставинами. Герої його творів часто опиняються перед складним моральним вибором, який змушує їх переосмислювати власні переконання та життєві цінності.

У комедії «Сон літньої ночі» драматург особливу увагу приділяє темі кохання та його впливу на людину. Автор показує, наскільки мінливими можуть бути людські почуття та як сильно вони здатні змінювати поведінку людини. Через історію Лізандра, Гермії, Деметрія та Гелени Шекспір досліджує природу закоханості, ревнощів, образи та емоційної нестабільності.

1.2. Стислий переказ сюжету п'єси «Сон літньої ночі»

Події п'єси розгортаються в Афінах напередодні весілля герцога Тезея та амазонки Іпполіти. До правителя приходять Егей, який скаржиться на свою доньку Гермію. Дівчина закохана в Лізандра, але батько наполягає, щоб вона стала дружиною Деметрія. Згідно із законами Афін Гермія повинна підкоритися волі батька, інакше їй загрожує покарання.

Не бажаючи втрачати кохану, Лізандр пропонує Гермії втекти з Афін і почати нове життя разом. Дівчина погоджується. Про їхній план випадково дізнається Гелена – подруга Гермії, яка безнадійно закохана в Деметрія. Сподіваючись завоювати його прихильність, вона розповідає йому про втечу закоханих. Деметрій вирушає до лісу на пошуки Гермії, а Гелена йде слідом за ним.

У той самий час у чарівному лісі виникає конфлікт між царем ельфів Обероном та його дружиною Титанією. Оберон прагне провчити Титанію і

наказує своєму помічнику Паку принести чарівну квітку. Сік цієї квітки має дивовижну силу: людина закохується в того, кого побачить першим після пробудження.

Побачивши страждання Гелени через байдужість Деметрія, Оберон наказує Паку зачарувати юнака. Проте Пак помиляється і випадково використовує чарівний сік на Лізандрі. Прокинувшись, Лізандр бачить перед собою Гелену і миттєво закохується в неї, забуваючи про Гермію.

Згодом під дію чар потрапляє і Деметрій. У результаті обидва юнаки починають змагатися за увагу Гелени. Гермія не розуміє причин такої поведінки Лізандра, а Гелена переконана, що всі навмисно насміхаються з неї. Це призводить до численних сварок, конфліктів і комедійних ситуацій.

Паралельно в лісі розвивається ще одна сюжетна лінія – історія ремісників, які готують театральну виставу до весілля Тезея. Через магію Пака один із них отримує осяччу голову, що створює додаткові комедійні епізоди.

Зрозумівши власну помилку, Оберон наказує виправити ситуацію. Пак знімає чари з Лізандра, і той повертається до своїх справжніх почуттів. Після пробудження герої поступово повертаються до нормального життя.

Наприкінці п'єси Лізандр знову кохає Гермію, Деметрій залишається з Геленою, а Тезей дозволяє закоханим одружитися. П'єса завершується святкуванням весілля та театальною виставою ремісників.

1.3. Аналіз авторського задуму

Тема твору

Центральною темою п'єси є кохання як сила, що впливає на людину та змінює її внутрішній світ. Шекспір показує різні прояви цього почуття: щире, жертвоне, нерозділене, оманливе та комічне.

Через історії закоханих героїв автор демонструє, що почуття не підкоряються логіці та часто суперечать здоровому глузду. Людина не завжди здатна контролювати власні емоції, через що потрапляє в складні та суперечливі ситуації.

Важливою темою твору також є свобода вибору. Гермія та Лізандр змушені відстоювати право самостійно визначати власне майбутнє. Через цей конфлікт автор підкреслює важливість особистої свободи та незалежності людини.

Ідея твору

Ідея п'єси полягає в тому, що справжні почуття не можуть існувати без свободи, щирості та довіри. Шекспір показує, що людина не повинна жити відповідно до нав'язаних правил, якщо вони суперечать її внутрішнім переконанням.

Використовуючи фантастичні образи та магічні події, драматург наголошує на складності людської природи. Автор показує, що люди часто не до кінця розуміють власні почуття та можуть перебувати під впливом ілюзій.

Через образ Лізандра Шекспір демонструє, наскільки легко людина може втратити внутрішню рівновагу та наскільки важливо залишатися вірною власним почуттям.

Проблематика п'єси

У п'єсі порушується низка проблем, які залишаються актуальними й сьогодні.

Однією з головних є проблема свободи вибору. Герої змушені боротися за право самостійно визначати власну долю та людину, яку вони кохають.

Не менш важливою є проблема конфлікту поколінь. Егей прагне контролювати життя своєї доньки, не враховуючи її почуттів та бажань.

Автор також порушує проблему мінливості людських почуттів. За допомогою магії він показує, наскільки нестійкими можуть бути емоції людини та як легко вона здатна втратити здатність об'єктивно оцінювати ситуацію.

Ще однією важливою проблемою є співвідношення реальності та ілюзії. Події, які відбуваються у чарівному лісі, змушують персонажів зіткнутися зі своїми прихованими бажаннями та страхами.

Особливості жанру

«Сон літньої ночі» належить до жанру романтичної комедії з елементами фантастики. Для твору характерні швидкий розвиток подій, численні непорозуміння, яскраві персонажі та поєднання реального світу з казковим.

Особливістю жанру є постійна зміна емоційних станів героїв. Саме це створює складний матеріал для акторської роботи. Виконавець ролі Лізандра повинен швидко переходити від романтичного стану до розгубленості, ревнощів, агресії та знову до щирого кохання.

Комедійна природа твору вимагає від актора легкої органіки існування, внутрішньої рухливості та швидкої реакції на зміну сценічних обставин. Саме тому роль Лізандра є цікавою для акторського втілення та дає можливість розкрити широкий спектр емоційних і психологічних станів персонажа.

РОЗДІЛ 2

ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ «СОН ЛІТНЬОЇ НОЧІ» І РОЛІ ЛІЗАНДРА

2.1. Дійовий аналіз п'єси

Комедія Вільяма Шекспіра «Сон літньої ночі» є багатоплановим драматургічним твором, у якому поєднуються романтична історія кохання, фантастичні елементи та глибокий психологічний аналіз людської природи. Для актора дійовий аналіз п'єси є надзвичайно важливим, оскільки дозволяє зрозуміти логіку розвитку подій, мотивацію персонажів та внутрішню природу конфлікту.

Основою драматургічної дії твору є прагнення героїв відстояти власне право на кохання та свободу вибору. Усі події п'єси побудовані навколо людських почуттів, які постійно змінюються під впливом зовнішніх і внутрішніх обставин.

Тема п'єси

Основною темою п'єси є природа людського кохання та його вплив на людину.

Шекспір показує, що почуття можуть бути непередбачуваними, суперечливими та мінливими. Герої переживають закоханість, ревності, образу, захоплення та розчарування. Автор досліджує, як любов впливає на вчинки людини та змінює її внутрішній світ.

Поряд із темою кохання важливе місце займає тема свободи вибору. Гермія та Лізандр змушені боротися за право самостійно визначати власне майбутнє. Через їхню історію драматург піднімає проблему особистої свободи та права людини бути щасливою.

Також значне місце займає тема ілюзії та реальності. Магія у творі виступає засобом дослідження людської природи, показуючи приховані бажання та емоції персонажів.

Ідея п'єси

Ідея твору полягає в тому, що справжні почуття не можуть існувати без свободи, довіри та щирості.

Шекспір показує, що людина не завжди здатна контролювати власні емоції, але саме через переживання любові, ревнощів, страху та сумнівів вона пізнає саму себе.

Через події чарівної ночі герої проходять внутрішню трансформацію та повертаються до власної справжньої сутності.

Проблематика п'єси

У творі порушується низка важливих проблем:

- проблема свободи вибору;
- проблема конфлікту поколінь;
- проблема нестабільності людських почуттів;
- проблема пошуку власного «я»;
- проблема співвідношення реальності та ілюзії;
- проблема відповідальності за власні рішення.

Усі ці проблеми залишаються актуальними і для сучасної людини.

Конфлікт п'єси

Головним зовнішнім конфліктом є протистояння між бажанням Гермії та Лізандра бути разом і вимогами Егея та афінських законів.

Другий рівень конфлікту – любовний. Він виникає між Лізандром, Гермією, Деметрієм та Геленою і посилюється під впливом магії.

Третій рівень конфлікту – внутрішній. Кожен персонаж змушений боротися зі своїми емоціями, сумнівами та страхами.

Надзавдання п'єси

Показати шлях людини до справжнього почуття через випробування, сумніви та емоційний хаос.

Наскрізна дія п'єси

Пошук гармонії між почуттями та свободою вибору.

Подійний ряд

- Вихідна подія.

Егей вимагає, щоб Гермія стала дружиною Деметрія.

- Основна подія.

Лізандр та Гермія приймають рішення втекти з Афін.

- Розвиток дії.

Герої потрапляють до чарівного лісу, де починають діяти магичні сили.

- Центральна подія.

Пак помилково зачаровує Лізандра.

- Кульмінація.

Лізандр та Деметрій одночасно починають боротися за Гелену.

- Фінальна подія.

Чари зникають, а герої повертаються до своїх справжніх почуттів.

- Композиція п'єси

Експозиція – знайомство з конфліктом між Гермією, Лізандром та Егеєм.

Зав'язка – рішення закоханих утекти.

Розвиток дії – перебування героїв у чарівному лісі.

Кульмінація – любовний хаос між персонажами.

Розв'язка – відновлення справжніх почуттів.

Фінал – весілля та відновлення гармонії.

2.2. Дійовий аналіз ролі Лізандра

Лізандр є одним із центральних персонажів п'єси. Саме через нього Шекспір розкриває тему боротьби за свободу кохання та право людини самостійно визначати власну долю.

На початку твору герой постає щирим, романтичним та впевненим у своїх почуттях юнаком. Він готовий ризикувати власним благополуччям заради кохання до Гермії та відкрито виступає проти несправедливих обмежень.

Однак протягом вистави герой проходить складну внутрішню трансформацію. Після магічного втручання його почуття різко змінюються, що призводить до внутрішньої дезорієнтації та втрати емоційної рівноваги.

Саме ця зміна робить роль Лізандра надзвичайно цікавою для актора, оскільки вимагає існування в різних психологічних станах та швидких емоційних переходів.

Надзавдання ролі

Відстояти право бути з людиною, яку кохаєш.

Наскрізна дія ролі

Боротися за власне кохання попри всі перешкоди.

Зерно ролі

Щирість.

Саме щирість є головною внутрішньою якістю Лізандра. Навіть під впливом магії він не стає негативним персонажем, а лише втрачає здатність контролювати свої емоції.

Внутрішній конфлікт

Внутрішній конфлікт героя полягає у боротьбі між справжніми почуттями та емоційною дезорієнтацією, спричиненою магічним впливом.

Після дії чар герой ніби втрачає внутрішню опору та перестає розуміти самого себе.

Другий план ролі

За зовнішньою впевненістю Лізандра приховується страх втратити кохану людину та залишитися самотнім.

Безперервна лінія дії персонажа

1. Кохати Гермію.

2. Захистити Гермію.
3. Втекти разом із Гермією.
4. Пережити втрату емоційної рівноваги.
5. Знайти справжні почуття.
6. Повернути Гермію.
7. Досягти гармонії та щастя.

Таким чином, роль Лізандра є складним акторським завданням, яке потребує поєднання романтичності, емоційної відкритості, внутрішньої правдивості та психологічної гнучкості.

РОЗДІЛ 3

ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ЛІЗАНДРА ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

3.1. Творчий задум образу Лізандра

Образ Лізандра у п'єсі Вільяма Шекспіра «Сон літньої ночі» є одним із центральних у системі персонажів твору. Саме через нього автор досліджує природу молодого кохання, внутрішню свободу людини, силу почуттів та їхню мінливість. Для актора цей персонаж є особливо цікавим, оскільки поєднує в собі романтичність, щирість, імпульсивність, емоційну відкритість і водночас психологічну нестабільність.

У роботі над образом Лізандра важливо не сприймати його лише як класичного романтичного героя, закоханого юнака, який бореться за своє щастя. Його сценічна природа значно складніша. Лізандр – це людина, яка щиро вірить у власні почуття, але водночас легко втрачає внутрішню рівновагу під впливом зовнішніх обставин. Саме тому ця роль вимагає від актора глибокого психологічного аналізу, уважної роботи над внутрішньою дією та чіткого розуміння трансформації персонажа впродовж вистави.

Для мене Лізандр – це герой, який проходить шлях від емоційної впевненості до внутрішнього хаосу і знову повертається до себе. Його історія у виставі є не лише романтичною, а й психологічною. Через нього розкривається одна з головних думок твору: людські почуття можуть бути нестабільними, суперечливими й непередбачуваними, але саме через них людина пізнає себе справжню.

На початку вистави Лізандр постає молодим афінянином, який щиро кохає Гермію. Він не просто закоханий, а готовий боротися за це почуття, навіть якщо воно суперечить волі батька Гермії та законам суспільства. Його любов має

активну природу: він не чекає, поки обставини зміняться самі, а приймає рішення діяти. Саме тому він пропонує Гермії втекти до лісу, щоб зберегти їхнє кохання та право на спільне майбутнє.

У характері Лізандра поєднуються емоційність і рішучість. Він здатний діяти імпульсивно, але ця імпульсивність народжується не з легковажності, а з внутрішньої потреби захистити своє почуття. У його вчинках відчувається щира відданість Гермії. Для актора важливо знайти цю внутрішню правду героя, щоб Лізандр не виглядав поверхневим закоханим, а був живою людиною з власними переконаннями, страхами та бажаннями.

Головною рисою Лізандра я визначаю щирість. Саме вона є зерном образу. Лізандр щирий у коханні до Гермії, щирий у своєму прагненні до свободи, щирий навіть тоді, коли під впливом магії починає поводитися суперечливо. Після дії чар він не бреше свідомо, не прагне навмисно зрадити Гермію, а перебуває у стані емоційної дезорієнтації. Тому акторові важливо не грати «зраду», а показати втрату внутрішнього контролю.

Внутрішній конфлікт Лізандра полягає у протистоянні між справжнім почуттям і тим емоційним хаосом, у який він потрапляє після магічного впливу. На початку герой цілісний: він знає, кого кохає, чого хоче і за що бореться. Але чарівний ліс руйнує цю цілісність. Після дії магії Лізандр ніби перестає бути собою: його почуття змінюються, поведінка стає різкішою, а реакції менш контрольованими.

Саме ця трансформація є одним із найскладніших завдань у роботі над роллю. Актор повинен показати, що зміна Лізандра не є просто комедійним прийомом. За смішною ситуацією стоїть внутрішня втрата рівноваги. Герой не розуміє, що з ним відбувається, але діє відповідно до нового емоційного стану. Тому в сценах після магічного впливу важливо поєднати комедійність ситуації з психологічною правдою сценічного існування.

Лізандр посідає важливе місце в системі персонажів п'єси. Його стосунки з Гермією є центральною романтичною лінією твору. Через їхню боротьбу за право бути разом Шекспір порушує тему свободи вибору, особистого щастя та протистояння людини суспільним обмеженням. У взаємодії з Гермією Лізандр розкривається як ніжний, рішучий і відданий герой.

У стосунках із Деметрієм Лізандр стає суперником. Їхній конфлікт має не лише любовний характер, а й виявляє різні типи чоловічої поведінки. Лізандр на початку п'єси постає як людина щирого почуття, тоді як Деметрій більше пов'язаний із темою нав'язаного вибору та бажання володіти Гермією. Після магічного втручання ця система змінюється, і Лізандр сам стає частиною любовного хаосу.

Особливо складною є взаємодія Лізандра з Геленою після дії чар. У цих сценах герой поводить себе максимально переконано й серйозно, хоча для глядача ситуація виглядає комедійною. Саме контраст між щирістю персонажа і абсурдністю обставин створює комедійний ефект. Для актора важливо не намагатися спеціально «смішити» глядача, а навпаки, існувати в ситуації абсолютно правдиво. Комедія повинна народжуватися з серйозності героя.

Другий план ролі полягає у прихованому страху Лізандра втратити кохання. Зовні він упевнений, активний і сміливий, але за цією впевненістю приховується потреба бути прийнятим, коханим і зрозумілим. Саме тому його рішення втекти з Гермією можна сприймати не лише як романтичний жест, а і як спробу зберегти єдину справжню опору у своєму житті.

Творчий задум образу Лізандра полягає у створенні живого, емоційного, суперечливого персонажа, який проходить шлях від гармонії до хаосу і знову повертається до внутрішньої цілісності. Мені важливо показати його не як умовного героя старовинної комедії, а як людину, близьку сучасному глядачеві. Його прагнення до свободи, страх втратити кохання, емоційна нестабільність та пошук себе у стосунках залишаються зрозумілими і сьогодні.

Надзавдання ролі Лізандра – відстояти право бути з людиною, яку він кохає. Його наскрізна дія – це боротися за своє почуття, долаючи зовнішні перешкоди та внутрішню дезорієнтацію. Безперервна лінія дії персонажа проходить через кілька етапів: кохати Гермію, захистити її, втекти разом із нею, втратити внутрішню рівновагу, пройти через емоційний хаос, повернутися до справжнього почуття та досягти гармонії.

Тому, можна визначити, що творчий задум образу Лізандра полягає у поєднанні романтичності, щирості, юнацької імпульсивності та психологічної мінливості. Саме ця багатошаровість робить роль цікавою для акторського втілення.

3.2. Сценічне втілення образу

Сценічне втілення образу Лізандра потребує поєднання психологічної глибини, пластичної виразності, голосової точності та комедійної легкості. Актор повинен не лише передати романтичну природу героя, а й показати його внутрішню трансформацію, емоційну нестабільність та поступове повернення до себе.

Для мене важливо, щоб Лізандр існував на сцені максимально живо, природно й емоційно відкрито. Його почуття не повинні виглядати штучними або надмірно театралізованими. Навпаки, герой має бути щирим у кожній сцені, навіть тоді, коли опиняється в комедійних або абсурдних обставинах.

Пошук сценічного існування Лізандра ґрунтується на його внутрішній свободі. На початку вистави герой відкритий до світу, до Гермії, до власного почуття. Його сценічна поведінка має бути впевненою, активною, легкою. Він не ховає своїх емоцій, не боїться говорити про кохання та готовий діяти заради нього.

У сценах із Гермією Лізандр існує м'яко, уважно й тепло. Він прагне скоротити дистанцію між собою та коханою, бути поруч, підтримати її, переконати у правильності їхнього рішення. У цих сценах важливо передати довіру, ніжність і внутрішню близькість між персонажами. Погляд, пауза, інтонація, рух у бік Гермії – усе має працювати на створення відчуття щирого почуття.

Після потрапляння до лісу сценічне існування Лізандра поступово змінюється. Простір лісу діє на героя як простір сну та підсвідомості. Тут він втрачає звичну логіку поведінки. Після магічного впливу в його діях з'являється хаотичність, нервовість, різкість. Герой ніби перестає повністю контролювати себе. Цю зміну важливо показати не лише через текст, а й через тіло, темпоритм, погляд і характер сценічного руху.

Пластика Лізандра повинна відображати його емоційний стан у кожному момент вистави. На початку його рухи відкриті, легкі та спрямовані вперед. Він упевнений у собі, тому його тіло не затиснуте. У сценах із Гермією пластика м'яка, плавна, спрямована до партнерки. Він ніби тягнеться до неї всім тілом.

Після дії магії пластика різко змінюється. Рухи стають уривчастими, імпульсивними, менш контрольованими. У сценах із Геленою Лізандр може рухатися надто активно, різко змінювати напрямок, скорочувати дистанцію, створюючи відчуття емоційного надлишку. У сценах конфлікту з Деметрієм з'являється фізичне напруження, загостреність жестів, готовність до боротьби.

Для актора важливо, щоб пластика не була окремим зовнішнім малюнком, а народжувалася з внутрішнього стану персонажа. Якщо Лізандр спокійний і закоханий – його тіло відкрите. Якщо він зачарований і дезорієнтований, то тіло стає напруженим, імпульсивним, нестабільним. Через рух глядач повинен відчувати, що всередині героя відбувається зміна.

Голосова характеристика образу також є важливою складовою сценічного втілення. На початку вистави голос Лізандра має бути м'яким, теплим,

упевненим. У сценах із Гермією інтонації повинні передавати ніжність, підтримку та переконаність у власних почуттях. Його мовлення може бути спокійним, але, водночас, емоційно насиченим.

Після магічного впливу голос змінюється. Темп мовлення пришвидшується, інтонації стають різкішими, з'являється нервова енергія. У сценах закоханості в Гелену герой говорить переконано, навіть надмірно пристрасно. Саме ця надмірність створює комедійний ефект. У кульмінаційних сценах важливо через голос передати втрату внутрішнього контролю: мова стає більш уривчастою, емоційно напруженою, іноді агресивною.

Темпоритм ролі Лізандра побудований на поступовому наростанні емоційної напруги. На початку вистави ритм героя більш рівний і впевнений. У лісі він змінюється: стає швидшим, хвилеподібним, нестабільним. Після дії чар темпоритм різко пришвидшується, оскільки герой перебуває у стані емоційного хаосу. У фіналі темпоритм знову вирівнюється, що символізує повернення персонажа до гармонії.

Емоційна природа ролі Лізандра базується на постійній зміні станів. Упродовж вистави герой проходить через закоханість, надію, рішучість, емоційне піднесення, розгубленість, імпульсивність, агресію, сором і повернення до справжнього почуття. Саме ця емоційна багатшаровість робить роль складною й цікавою для актора.

Важливою частиною сценічного втілення є взаємодія з партнерами. У сценах із Гермією головною є довіра. Лізандр повинен бути для неї опорою, людиною, яка готова розділити з нею ризик втечі. У цих сценах важливо працювати над тонкими емоційними реакціями: поглядом, паузою, дотиком, інтонацією.

У сценах із Деметрієм головним стає суперництво. Тут Лізандр має іншу енергію, а саме більш гостру, активну, навіть викличну. Після магічного впливу ця боротьба стає ще більш абсурдною, але для самого героя вона залишається

серйозною. Власне це підкреслює, що актор повинен існувати в конфлікті правдиво, не перетворюючи сцену на зовнішню комедійну гру.

У взаємодії з Геленою після чар важливо показати зміну внутрішнього фокусу персонажа. Лізандр раптом бачить у ній об'єкт свого кохання і повністю вірить у це почуття. Його поведінка стає надмірно пристрасною, наполегливою, але не фальшивою. Комедійність виникає саме через те, що глядач розуміє абсурдність ситуації, а герой – ні.

Костюм і зовнішня характеристика персонажа також допомагають розкрити образ. На початку вистави зовнішній вигляд Лізандра може бути більш стриманим, охайним і світлим, що підкреслює його молодість, романтичність і внутрішню чистоту. У сценах лісу костюм може втрачати чіткість і впорядкованість, ніби герой поступово виходить за межі звичного світу. Це може символізувати втрату внутрішнього контролю та занурення в простір сну.

Мізансценічне існування Лізандра також змінюється впродовж вистави. У сценах із Гермією він прагне бути поруч із нею, рухається в її напрямку, скорочує дистанцію. У конфліктних сценах із Деметрієм його рухи стають гострішими, а мізансцени стають напруженішими. У хаотичних сценах лісу герой часто перебуває в активному русі, що підкреслює його внутрішню нестабільність.

Світло та музика можуть підсилювати сценічне розкриття образу, проте для актора головним залишається внутрішнє існування. У романтичних сценах м'яке світло й лірична музика допомагають передати атмосферу щирості та ніжності. Після магічного впливу світло може ставати холоднішим і контрастнішим, а музика стає більш тривожною та динамічною. Це допомагає підкреслити зміну емоційного стану героя.

Особливу увагу потрібно приділити комедійній природі ролі. Комедійність Лізандра базується не на зовнішній буфонаді, а на контрасті між серйозністю його переживань та абсурдністю ситуації. Після магічного впливу герой поводиться максимально щиро, хоча для глядача його поведінка виглядає

смішною. Саме ця серйозність у комедійних обставинах є основою акторського існування в ролі.

У сучасному трактуванні Лізандр – це молода людина, яка прагне свободи, справжніх почуттів і права бути собою. Його історія є актуальною для сучасного глядача, адже вона розповідає про страх втратити кохання, емоційну нестабільність, залежність від почуттів і пошук внутрішньої гармонії.

Для мене важливо показати Лізандра не як умовного героя минулої епохи, а як живу людину, яка намагається зрозуміти себе у складному світі почуттів. Його шлях у виставі – це шлях людини, яка проходить через хаос, помилку, втрату контролю і повертається до справжнього себе.

Тому, сценічне втілення образу Лізандра має будуватися на поєднанні внутрішньої правди, емоційної рухливості, пластичної виразності та жанрової легкості. Роль потребує від актора здатності швидко переходити між різними станами, зберігаючи при цьому логіку внутрішньої дії. Саме така робота дозволяє створити повноцінний, живий і переконливий образ Лізандра у виставі «Сон літньої ночі».

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над темою «Виконання ролі Лізандра у виставі Вільяма Шекспіра “Сон літньої ночі”» було здійснено комплексне дослідження драматургічного матеріалу, ідейно-тематичної основи п'єси, дійової структури твору та особливостей створення сценічного образу Лізандра засобами акторської майстерності. Основна увага у роботі була зосереджена не лише на літературному або театрознавчому аналізі п'єси, а передусім на практичному акторському осмисленні ролі, її внутрішній природі, надзавданні, наскрізній дії, емоційній трансформації та сценічному втіленні персонажа.

У першому розділі було розглянуто творчість Вільяма Шекспіра, особливості епохи англійського Відродження та місце п'єси «Сон літньої ночі» у спадщині драматурга. У ході аналізу з'ясовано, що Шекспір створює не просто романтичну комедію, а багатошаровий драматургічний твір, у якому через легку, фантастичну та комедійну форму розкриваються глибокі питання людської природи. Автор досліджує кохання, свободу вибору, емоційну нестабільність, ілюзії, внутрішні суперечності та прагнення людини до гармонії. Саме тому п'єса не втрачає актуальності й сьогодні, адже її проблематика залишається близькою сучасному глядачеві.

Під час аналізу авторського задуму було визначено, що основною темою п'єси є природа людського кохання та його вплив на поведінку людини. Шекспір показує кохання не як ідеальне й незмінне почуття, а як складну емоційну силу, здатну викликати радість, ревності, образу, сумніви, розгубленість і внутрішній хаос. Водночас у творі важливою є тема свободи вибору, адже Гермія та Лізандр змушені боротися за право самостійно визначати власне майбутнє. Через цю сюжетну лінію автор порушує проблему протистояння особистого почуття та суспільних обмежень.

У роботі було виконано завдання щодо визначення проблематики, теми та ідеї п'єси. Було з'ясовано, що ідея твору полягає в утвердженні думки про те, що

справжнє кохання неможливе без свободи, щирості та внутрішньої правди. Шекспір показує, що людина може помилятися, втрачати контроль над власними емоціями, потрапляти під вплив ілюзій, але саме через ці випробування вона здатна краще зрозуміти себе. Для актора це має особливе значення, адже сценічне втілення ролі повинне будуватися не лише на зовнішній дії, а й на внутрішньому переживанні персонажа.

У другому розділі було здійснено дійовий аналіз п'єси. Визначено фабулу, композицію, подійний ряд, конфлікт, надзавдання та наскрізну дію твору. Аналіз показав, що драматургічна структура п'єси побудована на поступовому переході героїв від реального світу Афін до умовного простору чарівного лісу, де руйнуються звичні правила і проявляються справжні або приховані емоції персонажів. Саме ліс стає місцем внутрішнього випробування, у якому герої втрачають стабільність, проходять через емоційний хаос і зрештою повертаються до гармонії.

Композиція п'єси дозволяє чітко простежити розвиток дії. Експозицією є конфлікт між Гермією, Лізандром та Егеєм, який прагне нав'язати доньці шлюб із Деметрієм. Зав'язкою стає рішення Лізандра і Гермії втекти з Афін. Розвиток дії відбувається у чарівному лісі, де магічне втручання змінює почуття героїв. Кульмінацією є любовний хаос, у якому Лізандр і Деметрій одночасно починають добиватися Гелени, а Гермія переживає біль зради й нерозуміння. Розв'язкою стає зняття чар, повернення персонажів до справжніх почуттів і відновлення гармонії.

У процесі роботи було визначено, що головним конфліктом п'єси є зіткнення особистого почуття із зовнішніми обмеженнями. Водночас твір має кілька рівнів конфлікту: зовнішній, любовний і внутрішній. Зовнішній конфлікт пов'язаний із заборонаю шлюбу між Гермією та Лізандром. Любовний конфлікт розгортається між Лізандром, Гермією, Деметрієм і Геленою. Внутрішній конфлікт проявляється у нестабільності почуттів, сумнівах, розгубленості й

втраті героями здатності керувати власними емоціями. Саме ці конфлікти створюють основу для акторської дії та визначають поведінку персонажів у виставі.

Особливу увагу у роботі було приділено дійовому аналізу ролі Лізандра. Визначено, що Лізандр є одним із центральних персонажів п'єси, через якого розкриваються теми щирого кохання, свободи вибору, протистояння суспільним нормам та емоційної мінливості людини. На початку твору герой постає романтичним, сміливим і щирим юнаком, який готовий боротися за своє почуття до Гермії. Однак після магічного впливу його внутрішній стан різко змінюється, що створює складний матеріал для акторського втілення.

У ході дослідження було визначено надзавдання ролі Лізандра – відстояти право бути з людиною, яку він кохає. Наскрізна дія персонажа полягає у боротьбі за власне почуття, подоланні зовнішніх перешкод і внутрішньої дезорієнтації. Безперервна лінія дії Лізандра проходить через кілька етапів: кохати Гермію, захистити її, втекти разом із нею, втратити внутрішню рівновагу під впливом магії, пройти через емоційний хаос, повернутися до справжніх почуттів і досягти гармонії.

Зерном образу Лізандра визначено щирість. Саме ця якість є основою його сценічного існування. Лізандр щирий у своїй любові до Гермії, щирий у прагненні до свободи, щирий навіть у стані магічного засліплення. Після дії чар він не стає свідомо зрадливим або жорстоким персонажем, а втрачає внутрішній контроль і діє відповідно до зміненого емоційного стану. Для актора це надзвичайно важливо, адже роль не можна будувати на зовнішньому показі «зради» або комедійної легковажності. Необхідно передати саме внутрішню дезорієнтацію героя.

У третьому розділі було розкрито творчий задум образу Лізандра та особливості його сценічного втілення. У процесі роботи над роллю було сформовано розуміння Лізандра як живої, емоційної, суперечливої людини, яка

проходить шлях від гармонії до хаосу і знову повертається до внутрішньої цілісності. Важливо було відійти від поверхневого трактування героя як умовного романтичного закоханого та показати його психологічну складність, емоційну відкритість і вразливість.

Творчий задум образу полягає у поєднанні романтичності, юнацької імпульсивності, щирості та внутрішньої мінливості. Лізандр не є статичним персонажем. Упродовж вистави він змінюється, переживає сильні емоційні злами, втрачає здатність розуміти власні почуття, але зрештою повертається до справжньої любові. Саме ця трансформація стала головною основою акторського аналізу ролі.

У роботі було розкрито етапи сценічного втілення образу. На початку вистави Лізандр має існувати на сцені відкрито, впевнено й емоційно світло. У сценах із Гермією його поведінка повинна передавати ніжність, підтримку, довіру та готовність діяти заради коханої. Після потрапляння до лісу й магічного впливу сценічне існування героя змінюється: у ньому з'являється нервовість, імпульсивність, різкість, внутрішня нестабільність. У фіналі герой знову повертається до спокою, але вже після пройденого внутрішнього випробування.

Значну увагу було приділено пластиці Лізандра. Встановлено, що пластичне рішення ролі повинне змінюватися відповідно до внутрішнього стану персонажа. На початку рухи героя мають бути відкритими, легкими й спрямованими до Гермії. Після дії магії пластика стає уривчастою, напруженою, імпульсивною. У сценах конфлікту з Деметрієм з'являється фізична загостреність, готовність до боротьби. У фіналі рухи знову набувають цілісності, що символізує повернення героя до внутрішньої гармонії.

Голосова характеристика образу також є важливою частиною сценічного втілення. На початку вистави голос Лізандра має бути м'яким, теплим і впевненим. У сценах із Гермією інтонації повинні передавати щирість і ніжність. Після магічного впливу мова героя стає швидшою, різкішою, емоційно

нестабільною. У кульмінаційних сценах голос має передавати втрату контролю, нервову напругу та внутрішній хаос. Таким чином, голос стає одним із головних засобів розкриття психологічної трансформації персонажа.

У процесі роботи було з'ясовано, що роль Лізандра потребує від актора широкої емоційної палітри. Герой проходить через закоханість, надію, рішучість, розгубленість, ревності, агресію, сором і повернення до справжнього почуття. Саме ця зміна станів робить роль складною й цікавою. Актор повинен не просто відтворити текст ролі, а прожити внутрішню логіку персонажа, зберігаючи правдивість у кожній сцені.

Важливим висновком є те, що комедійна природа ролі Лізандра не повинна будуватися на зовнішній буфонаді або навмисному перебільшенні. Комізм образу виникає з контрасту між серйозністю переживань героя та абсурдністю обставин, у які він потрапляє. Після магічного впливу Лізандр поводиться максимально щиро, хоча для глядача його поведінка здається смішною. Тому основою комедійного існування актора має бути психологічна правда, а не прагнення спеціально викликати сміх.

У роботі також було проаналізовано взаємодію Лізандра з іншими персонажами. У сценах із Гермією головними є довіра, ніжність і внутрішня близькість. У сценах із Деметрієм – суперництво, напруга й активна боротьба. У сценах із Геленою після дії чар – емоційна надмірність, імпульсивність і повна впевненість героя у новому почутті. Саме через різні типи взаємодії з партнерами розкривається багатогранність образу Лізандра.

Практичне значення роботи полягає у тому, що проведений аналіз може бути використаний у процесі акторської підготовки та безпосередньої роботи над роллю. Визначення надзавдання, наскрізної дії, зерна образу, другого плану, пластики, голосової характеристики та емоційної природи персонажа допомагає створити цілісний сценічний образ. Такий підхід дозволяє акторові не просто

виконати роль, а вибудувати її внутрішню логіку та безперервну лінію сценічної дії.

За результатами роботи можна зробити висновок, що образ Лізандра у п'єсі «Сон літньої ночі» є складним і багатоплановим акторським матеріалом. Він поєднує романтичність, щирість, юнацьку імпульсивність, комедійність і психологічну мінливість. Саме тому роль Лізандра вимагає від виконавця емоційної гнучкості, пластичної виразності, точного відчуття жанру, уважності до партнерів і здатності швидко переходити між різними внутрішніми станами.

Робота над роллю Лізандра дала можливість глибше зрозуміти специфіку акторського існування в шекспірівській комедії. Було встановлено, що навіть у легкому комедійному жанрі персонаж повинен мати внутрішню правду, психологічну мотивацію та чітку сценічну дію. Лізандр є прикладом героя, через якого актор може дослідити складність людських почуттів, емоційну нестабільність, страх втрати кохання та прагнення до свободи.

Загалом поставлену мету роботи, створити образ Лізандра у виставі Вільяма Шекспіра «Сон літньої ночі», було досягнуто. У процесі дослідження виконано всі визначені завдання: проаналізовано творчість автора, тему, ідею та проблематику п'єси; визначено композицію твору й особливості жанру; здійснено пошук образності у виставі; розкрито процес роботи над роллю; визначено надзавдання, наскрізну дію та безперервну лінію дії персонажа; описано етапи сценічного втілення образу Лізандра.

Можна дійти висновку, що образ Лізандра у виставі «Сон літньої ночі» можна розглядати як важливий приклад акторської роботи над класичним драматургічним матеріалом. Його сценічне втілення потребує поєднання технічної майстерності, емоційної широти, психологічної глибини та жанрової точності. Саме через таку роботу класичний образ набуває сучасного звучання і стає зрозумілим глядачеві сьогодні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Bloom H. Shakespeare: The Invention of the Human. — New York : Riverhead Books, 1998.
2. Burckhardt J. The Civilization of the Renaissance in Italy. — New York : Penguin Books, 1990.
3. Chambers E. K. The Elizabethan Stage. — Oxford : Clarendon Press, 1945.
4. Greenblatt S. Will in the World: How Shakespeare Became Shakespeare. — New York : W. W. Norton & Company, 2004.
5. Анікст О. О. Творчість Шекспіра. — Київ : Дніпро, 1986.
6. Барнич, Михайло Майстерність актора. Техніка «обману» : навч. посіб. Київ : НАКККіМ, 2015. 216 с.
7. Ваніна І. Українська шекспірада. К., 1964.
8. Ваніна І. Шекспір на українській сцені. Нарис. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР. Київ, 1958.
9. Веселовська Г. І. Більше ніж театр. Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка. 2001–2012. Київ:Антиквар. 2019. 324 с.
10. Веселовська Г.І. Сучасне театральне мистецтво: навч. посіб. Київ: НАКККіМ, 2014. 316 с.
11. Вовкун В. В.Мистецтво режисури масових видовищ: підручник. Київ: НАКККіМ, 2015. 356 с.
12. Вовкун В.В.Масова культура та режисура масових видовищ: монографія. Київ: НАКККіМ, 2013. 292 с.;
13. Галеева Н.Л. Параметри художнього тексту і переклад. 1999.;
14. Горбов А. Постановка видовищно-театралізованих заходів. Київ, 2010. 127 с.
15. Горбов А.С. Пишемо сценарій: поради фахівця. Київ : Шк. світ, 2010. 112 с.
16. Горбов А.С. Постановка видовищно-театралізованих заходів. Київ : Шк. світ, 2010. 128 с

17. Дятчук В. В., Барабан Л. І. Український тлумачний словник театральної лексики. Київ : Просвіта, 2000. 140 с.
18. Енциклопедія українознавства. У 10-х томах. / Головний редактор Володимир Кубійович. — Париж; Нью-Йорк: Молоде життя, 1954—1989.
19. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ: Навчальний посібник. (2-е вид.). Київ: Дакор , 2006. 252 с.
20. Зайцев В. Режисура естради та масових видовищ. Київ, 2003. 304 с.
21. Кужельний О. П. Основи режисури театралізованих видовищ і масових свят: навч. посібн. Київ : НАКККіМ. 2012. 140 с.
22. Кужельний О. П. Сучасні методи театралізації масових видовищ та свят. Творчі пошуки у прикладах : навч.-метод. посіб. Київ : НАКККіМ, 2010.
23. Погребняк Г. П. Кіно, телебачення і радіо в сценічному мистецтві. Київ: НАКККіМ, 2017. 394 с.
24. Синельников М. М. Спогади. «Мистецтво». 1936.
25. Українська шекспіріана на заході. Едмонтон, 1990.